

ICCS 2016: Demokratiforståelse, kunnskap og engasjement blant 9.-klassinger i Norge

Norske elever i 2016 har et høyere kunnskapsnivå om demokrati enn norske elever som deltok i tilsvarende undersøkelse i 2009.

Sammenlignet med det internasjonale gjennomsnittet i IEAs ICCS-undersøkelse, skårer norske elever høyt for kunnskap om og forståelse av hvordan demokratiet fungerer i teori og praksis.

RAPPORT | SIST ENDRET: 24.10.2018

Tittel:

Unge medborgere: Demokratiforståelse, kunnskap og engasjement blant 9.-klassinger i Norge

Rapporten:

[Last ned rapporten hos OsloMet \(PDF\)](#)

[Last ned oppsummering hos OsloMet \(PDF\)](#)

Forfatter:

Lihong Huang, Guro Ødegård, Kristinn Hegna, Vegard Svargård, Tarjei Helland og Idunn Seland.

ISBN:

978-82-7894-638-1 (Nettutgave)

ISBN:

978-82-7894-637-4 (Papirutgave)

Utgiver:

IEA, NOVA

År:

2017

Hva er ICCS?

ICCS (International Civic and Citizenship Education Study) har som hovedmål å gi et bilde av unge

menneskers demokratiske beredskap og vilje til å delta i samfunnet som engasjerte medborgere.

[Les mer og se alle rapportene](#)

I den internasjonale rangeringen ligger Norge og de nordiske deltakerlandene på topp. Norske elever har god fremgang siden 2009, men blant de nordiske elevene, er det de svenske elevene som har hatt størst fremgang i kunnskapstesten i ICCS. Elever i de andre nordiske landene skårer fremdeles litt bedre enn norske elever, men forskjellen er mindre nå enn tidligere.

Norske elever skårer svært høyt på spørsmål om deltakelse i demokratiske aktiviteter på skolen, som elevråd, elevparlament og studentdebatter. Mer enn 9 av 10 norske elever oppgir at de har deltatt i valg av tillitsvalgte, og 6 av 10 av har deltatt i beslutninger om hvordan skolen drives. De skiller seg markant ut både fra det internasjonale og det nordiske gjennomsnittet.

Norske elever opplever også at skolen har et åpent klima for meningsbrytning og diskusjon. Dette gjelder særlig elever med høy kunnskap om og forståelse av demokratiet.

Sosial utjevning

Elever med foreldre uten høyere utdanning har svakere kunnskap om og forståelse av demokrati enn elever som har foreldre med høyere utdanning. Slik er det i samtlige land som er med i ICCS-undersøkelsen. I Norge har det i perioden 2009 til 2016 vært en betydelig reduksjon i kunnskapsgapet mellom elever med foreldre med og uten høyere utdanning. Ingen av de andre nordiske deltakerlandene kan vise til en tilsvarende reduksjon av ulikhet i kunnskap mellom de to elevgruppene.

Sammenlignet med majoritetsspråklige elever har minoritetsspråklige elever i Norge hatt en større framgang i kunnskapsnivå fra 2009 til 2016. Det var få minoritetsspråklige elever som deltok i undersøkelsen i 2009, så tallgrunlaget er noe usikkert, men funn kan tyde på at det har vært en utjevning av kunnskap mellom disse to elevgruppene siden sist undersøkelse. Dette er et positivt utviklingstrekk som vi ikke ser i de andre nordiske deltakerlandene.

Økte forskjeller mellom jenter og gutter

Fra ICCS 2009 til ICCS 2016 er det blant norske elever tendenser til økte kjønnsforskjeller på flere områder. Kunnskapstesten både i 2009 og 2016 viser høyere resultater for jenter sammenlignet med gutter. Selv om det har vært en økning i denne typen kunnskap fra 2009 til 2016 både for gutter og jenter, har jentene økt forspranget i denne perioden.

ICCS viser også at 70 prosent av norske elever på 9. trinn enten er eller har vært med i en eller flere samfunnspolitiske aktiviteter fyll. Det er flere jenter enn gutter som har vært med i minst én aktivitet (65

prosent gutter mot 75 prosent jenter).

Endring i bruk av medier

Fra 2009 til 2016 har det vært en nedgang fra 79 prosent til 61 prosent i andelen elever som ser på TV og/eller leser aviser ukentlig eller daglig for å holde seg informert om norske eller internasjonale nyheter. Til sammenligning er det flere unge i 2016 enn i 2009 som ukentlig eller daglig har samtaler med foreldre og venner om det som skjer i andre land. Det er flere unge i 2016 (43 prosent) enn i 2009 (35 prosent) som oppgir at de har samtaler med sine foreldre om denne type tema. Det har også vært en beskjeden økning i andelen unge som snakker med venner om det som skjer i andre land (fra 20 prosent i 2009 til 23 prosent i 2016).

Bare en av 20 unge ser sosiale medier som en relevant arena for å fremme, diskutere eller kommentere egne og andres synspunkter på politikk og samfunnsliv. Norske elever ser ut til å være noe mindre politisk aktive på sosiale medier enn det internasjonale gjennomsnittet, men skiller seg lite fra et nordisk gjennomsnitt.

Nye analyser fra ICCS

Etter publiseringen av studien i november 2017, har norske forskere gjort flere analyser med utgangspunkt i funnene fra ICCS 2016. Artikkelsamlingen "Ung medborgerskap" som ble publisert 24. oktober, tar utgangspunkt i elevbesvarelsen i ICCS. Både kunnskapstest, spørsmål om holdninger og engasjement og bakgrunnsspørsmål inngår i datagrunnlaget for artikkelsamlingen.